

Ameisen und Prajñāraḥṣita

Jens Peter Laut*

(Göttingen)

Özet: Çalışmanın özünü Toharcadan Eski Türkçeye ve Almandan Türkiye Türkçesine yapılmış çevirilerde ortaya çıkan farklılıklar ve benzerlikler oluşturmaktadır. Bunun için seçilen modern metin şair Joachim Ringelnatz'ın Die Ameisen “karıncalar” şiiridir. Şiir, bu makalenin yazarı tarafından, Almanya’da doğup büyümüş ve orada yükseköğrenim görmekte olan bazı Türk ve Alman öğrencilere Almandan Türkçeye çevirtilmiştir. Birbirinden ciddi farklılıklar gösteren 15 çeviriden 8’i bu çalışmada yer almaktadır. Tarihsel metin ise 9. veya 10. yüzyıla ait olan Maitrisimit adlı Budist metinlerinden Eski Türkçeye çevrilmiş birkaç bölüm seçilmiştir. Söz konusu bu dini metinlerin çevirisi ile 21. yüzyıla ait dindışı (seküler) metnin Yeni Türkçeye çevrilmesi

* Universität Göttingen, jlaut@phil.uni-goettingen.de

arasında zaman ve içerik farklılıkları olmasına rağmen çeviri tekniği açısından büyük farklılıklar göstermemektedir. Her iki durumda da çeviriler Hint-Avrupa dillerinden yapılmıştır.

Anahtar sözcükler: Eski Türkçe, Yeni Türkçe, çeviri (tercüme), Hint-Avrupa dilleri, Almanca, Toharca, Maitrisimit

Abstract: This study essentially deals with the variations and similarities identified in the translations from Tohar language into Old Turkish and from German into Modern Turkish. For this purpose, the modern poem called Die Ameisen “Ants” by Joachim Ringelnatz has been selected as a sample text. As requested by the author of this article, the aforementioned poem was translated from German to Turkish by some Turkish and German students who were born and live in Germany and receiving higher education there. 8 out of 15 translations substantially differ from each other are included in this study. On the other hand, the historical text was translated from Buddhist texts called Maitrisimit, which date back to 9th or 10th century, into Old Turkish and several passages have been selected. Although some variations have been identified in terms of time and content between the translations of the aforementioned religious texts and the translations of the

secular text of the 21st century into Turkish, translation techniques applied are relatively similar. In both cases, the texts were translated from Indo-European languages

Keywords: Old Turkish, Modern Turkish, translation, Indo-European languages, German, Tohar language, Maitrisimit